

Mercosur – jövő nemzedékek (fenntartható fejlődés)

Bándi Gyula

a jövő nemzedékek szószólója

2025. november 13

Mit hozna nekünk az EU-Mercosur szerződés?

Elvek 1: Visszalépés tilalma

- Általános jogi alapelv, az alapjogoknak olyan magva, amit nem lehet korlátozni vagy sérteni, még vészhelyzetben sem.
- Az FF terén a védelem minimális szintje, az elért eredmények védelme érdekében
- A környezethez való jog (amit immár az ENSZ Közgyűlés is elismer: „1. Elismeri a tiszta, egészséges és fenntartható környezethez való jogot mint emberi jogot;” 2022. július 26.) és a gazdaság, szabadkereskedelem nem összevethetőek
- Kérdés: az EU FF- és környezetjogához képest megvalósul-e??
- Rebalancing mechanism, mint jelentős veszélyforrás

Elvek 2: Elővigyázatosság

- Rió (1991) 15. Elv: A környezet védelme érdekében az Államok, lehetőségeiknek megfelelően, széles körben törekedni fognak az elővigyázatosságra. Ahol súlyos vagy visszafordíthatatlan kár fenyeget, a teljes tudományos bizonyosság hiánya nem használható föl indoklásként a környezetromlást megakadályozó, a hatékonysággal járó intézkedések elhalasztására.
- EU Bíróság rendkívül fejlett gyakorlata, még korábbi időre is visszavezetve (Sandoz 1982!)
- Ez a szöveg jelent meg a 2017-es változatban (Art. 11. Where there are threats of serious or irreversible damage, lack of full scientific certainty shall not be used as a reason for postponing cost-effective measures to prevent environmental degradation.)
- Új és gyengített! : Art. 18. 10. 2. In cases when scientific evidence or information is insufficient or inconclusive and there is a risk of serious environmental degradation or to occupational health and safety in its territory, a Party may adopt measures based on the precautionary principle.

Elvek 3: Fenntartható fejlődés

- Art. 18.1. A FF hármass tartalma egyértelmű, megjelenik a jövő nemzedékek védelme (3. The Parties recognise that the economic, social and environmental dimensions of sustainable development are interdependent and mutually reinforcing, and affirm their commitment to promoting the development of international trade in such a way as to contribute to the objective of sustainable development, for the welfare of present and future generations.) Art. 18.5. is utal FF elemeire.
- Ugyanakkor *a környezetvédelmi célú vállalatok keretében van korlát*: „taking into account the different national realities, capacities, needs and levels of development and respecting national policies and priorities.

Elvek 4: magas szintű védelem

- Az EU elsődleges jogának, sőt a TFEU alaprendelkezéseinek is legkevésbé konkrét elve
- Art. 18.2 utal erre
- 3. A Party should not weaken the levels of protection afforded in its environmental or labour laws and regulations with the intention of encouraging trade or investment. (Felek ne csökkentsék a védelmi szintet a kereskedelem ösztönzése érdekében)
- Hasonló általános kérdések sorjáznak
- Környezetvédelmi jogszabályok nem szolgálhatnak burkoltan piacvédelmi célokat, önkényes diszkriminációt a különböző honosságú áruk között

Klíma

- Art. 18.6. gyakorlatilag megfelel a korábbiaknak (art.5) Az UNFCCC és a Párizsi Megállapodás hatékony végrehajtása
- towards low greenhouse gas emissions and climate-resilient development (korábban low-carbon)
- 18.13. ismétli együttműködés a párizsi célokban, illetve a dinamikus nemzetközi rendszer érdekében

Biodiverzitás védelme, erdőgazdálkodás

- Art. 18.7. A tervezet utal a Biológiai Sokféleség Egyezmény, és a CITES Egyezmény alatt vállalt kötelezettségekre, az ezek égisze alatt hozott döntésekre.
- Újdonság 2017-hez képest: Az élelmezési és mezőgazdasági célú növényi génforrásokról szóló 2001-es egyezmény
- A felek kötelesek a CITES céljait elősegíteni, hatékony intézkedésekkel fellépni az illegális vadállatkereskedelem ellen
- Közvetetten megjelenik a biológiai erőforrások fenntartható hasznosítása a természeti eredetű termékekkel kapcsolatban

Erdők

- Art. 18.8. Erdők fenntartható használata
- Ebben fontos újdonság: b) promote, as appropriate and with their prior informed consent, the inclusion of forest-based local communities and indigenous peoples in sustainable supply chains of timber and non-timber forest products, as a means of enhancing their livelihoods and of promoting the conservation and sustainable use of forests;
- Természetesen a Felek kötelesek fellépni az illegális fakitermelés ellen és a faanyag kereskedelme ellen (erdőirtást nem említi)
- Fenntartható használatból nyert faanyag kereskedelmének elősegítése – de: a területi állam joga szerint

Társadalmi részvétel

- ARTICLE 18.3 Transparency
- 1. Each Party shall, in accordance with Chapter 19, ensure that the development, enactment and implementation of the following is done in a transparent manner, ensuring awareness and encouraging public participation,

Összegzés

- Környezeti “nyelvezetben” előrelépés korábbi szabadkereskedelmi megállapodásokhoz képest
 - Tartalmi előírás kevés, jogilag nem kötelező (soft law) környezetjogi vállalásokra utalás, normatív egyezmények nem a fő problémákat szabályozzák
 - Nemzeti jogszabályokkal összhangban történő környezetvédelmi fellépés kötelezettsége
 - Információcsere, jógyakorlat megosztás, konzultáció, szakértői ajánlás – nincs érdemi ellenőrzési, végrehajtási mechanizmus
- = A megállapodás alig tartalmaz jogilag kikényszeríthető, erős feltételt az EU környezet- és klímavédelmi céljainak előmozdítására az unió külkereskedelmi kapcsolataiban